

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

ARCTIC INTERCONNECTIVITY BY CHINESE-FINNISH COOPERATION 9.11.2018, SHANGHAI

Työ- ja elinkeinoministeriö järjesti osana Arktinen talousdialogi -hanketta *Arctic Interconnectivity by Chinese Finnish Cooperation – sustainability, safety, reliability and operational performance* tilaisuuden Shanghaissa 9.11.2018. Tilaisuus järjestettiin yhteistyössä ulkoministeriön, Team Arctic Finlandin sekä Kiinan liikenneministeriön kanssa.

Ilmaston lämpenemisen johdosta Arktisen alueen parempi saavutettavuus avaa uusia liiketoimintamahdollisuuksia muun muassa luonnonvarojen hyödyntämisen osalta. Tämä näkyy vähitellen yleisenä taloudellisuuden aktiivisuuden kasvuna alueella ja kiinnostuksena muun muassa arktisiin merireitteihin.

Merireittien avautuminen pohjoisilla merillä nähdään tarjoavan uusia logistiikkayhteyksiä. Arktisten merireittien käyttökelpoisuuteen ja taloudelliseen hyödyntämiseen liittyy yhä kysymysmerkkejä. Keskeiset kysymykset liittyvät ilmasto-olosuhteisiin, reittien käyttökelpoisuuteen ja infrastruktuurin kehittämiseen.

Kiina julkaisi tammikuussa 2018 ensimmäisen arktisen politiikkapaperin, jossa korostetaan muun muassa kestävästä kehityksestä, ilmastokysymyksiä, taloudellista ja tutkimusyhteistyötä. Yrityksiä myös kannustetaan olemaan aktiivisia kumppanuuksien löytämisessä.

Kiinan arktisessa strategiassa nähdään pohjoisten merireittien muodostuvan tärkeiksi kansainvälisen kaupan kuljetusreiteiksi osana laajempaa Belt and Road kokonaisuutta. Reittien käytettävyys edellyttää kuitenkin kehittämistoimenpiteitä. Strategia tunnistaa useita käytännön ongelmia ja esteitä reitin laajamittaiselle käytölle, mutta jättää käytännön vastuun niiden ratkaisemisesta ja reittien käyttöön otosta kiinalaisille yrityksille ja muille toimijoille.

Tilaisuuden tavoite oli kartoittaa edellytyksiä arktiseen meriliikenteeseen ja yhteyksiin liittyväle yhteistyölle. Yksi keskeisimmistä tavoitteista oli kuulla kiinalaisten toimijoiden näkemyksiä yhteistyön edellytyksistä ja arktisen meriliikenteen konkreettisista haasteista ja mahdollisuuksista, erityisesti Koillisväylän osalta.

Kiinan kokemukset ja suunnitelmat arktisten merireittien suhteen

Ilmastonmuutoksen myötä kiinnostus arktisiin merireitteihin on kasvanut. Keskusteluissa nostettiin usean puhujan toimesta esille Kiinan sitoutuminen arktisten merireittien 'Silk road on ice' kehittämiseen. Merireittien hyödyt nähdään parantuneina yhteyksinä Aasian, Euroopan ja Pohjois-Amerikan välillä. Parantuneet yhteydet ovat aika ja kustannustekijä, mutta myös

turvallisuustekijä. Edelleen keskusteluissa nostettiin esille merireittien positiivinen vaikutus myös reitin varrella sijaitsevien alueiden ja kaupunkien taloudelle ja kehitykselle.

Yhteistyön merkitys merireittien kehittämisessä nähtiin yleisesti tärkeäksi. Alustuksissa korostettiin kaikkien eri tahojen mukaan saamisen merkitystä tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Arktisten maiden lisäksi myös ei-arktisten maiden panostukset nähtiin tärkeinä. Merireittien toimivuuden kehittäminen edellyttää myös tutkimuslaitosten panosta.

Kiinalaiset rahoittajat toimivat jo nyt aktiivisesti arktisen alueen kehittämisen hankkeissa. Suurin yksittäinen rahoituskohde on Yamalin kaasu- ja öljyvarojen hyödyntämisen hanke. Tähän on panostettu 2,5 mrd dollaria tähän mennessä. Arktisten kehittämiskohteiden haasteellisuudesta kertoo omalla laillaan se, että rahoitusta on kohdistettu laajasti muun muassa koneisiin ja laitteisiin, rakennuksiin ja infrastruktuuriin sekä merenkulun turvallisuuden varmistamiseen. Arktiset merireitit ja 'Silk road on ice' on rahoittajien näkökulmasta kiinnostava ja tärkeä. Kaupallistamisen lisäksi ympäristö ja ympäristönsuojelu ovat osa rahoituksen painopisteitä.

Myös kiinalaiset varustamot ovat liikkeellä arktisilla merireiteillä. Kiinalainen varustamo COSCO on vuodesta 2013 lähtien tehnyt 23 matkaa Koillisväylällä. Vaikka tehtyjen matkojen lukumäärä on yhä pieni, niin tavoitteena on normalisoida Koillisväylän ja arktisten merireittien käyttö ja mahdollisuudet. Tällä hetkellä reitin käyttöön liittyy kuitenkin vielä epävarmuutta, eikä sen säännöllinen käyttö ole mahdollista. Koillisväylä nähdään kuitenkin tärkeänä väylänä ja uusia kuljetuksen ratkaisuja tullaan näkemään. Viimeistään 2030 luvulla sen nähdään olevan aktiivisemmassa käytössä.

Edut varustamon kannalta syntyvät aika- ja kustannussäästöistä, mutta myös reitin tietynlainen turvallisuus suhteessa muihin reitteihin nähdään mahdollisuutena; Turvallisuusratkaisuja tarvitaan vähemmän ja Arktinen meri voi olla joissain tapauksissa tynempi muihin reitteihin verrattuna. COSCO:n omien kokemusten valossa matka-ajassa on voitu säästää noin kahden viikon verran. Tämä näkyy myös vähäisempinä polttoainekuluina ja päästöinä.

Tutkijoiden puheenvuoroissa tuotiin esille se, että Koillisväylällä kuljetetaan yhä pääasiassa bulkkirahtia ja tästä öljyn ja kaasun osuus on suuri. Konttiliikenne, jolle maailman tavarakauppa perustuu suurelta osin, on yhä hyvin pientä. Jään nopean sulamisen seurauksena liikenteen kuitenkin arvioidaan kasvavan. Nestemäin bulkkirahti – öljy ja kaasu – tulee kuitenkin säilymään tärkeänä kuljetettavana tavarana. Konttiliikenteen arvioidaan kasvavan, mutta säilyvän verrattain pienenä. Tähän ovat vaikuttamassa reitin vaikeat olosuhteet ja reitin ennakoitavuuden puuttuminen, toistaiseksi. Tästä huolimatta tulevaisuuden visiona nähtiin, että Koillisväylä on se reitti, jota pitkin valtaosa Pohjois-Euroopan tavaraliikenteestä kulkee.

Keskeiset haasteet ja tulevan tekemisen painopisteet

Yleisesti keskusteluissa tuotiin esille se, että arktisten merireittien täysimääräinen hyödyntäminen tarvitsee vielä panostuksia ja kehittämistä. Jotta säännöllinen liikenne arktisilla merireiteillä voi täysimääräisesti alkaa, tulee reitin käytön olla ennustettavaa ja vakaata. Valtaosa esiin nousseista ongelmista liittyy fyysisen ja palveluinfrastruktuurin kehittämiseen.

Useissa puheenvuoroissa korostettiin tarvetta arktisten merireittien paremmalla kartoittamiselle ja merkitsemiselle. Yhä ongelmaksi koetaan se, että reitit ovat huonosti kartoitettuja ja osittain puutteellisesti merkittyjä. Merenkulkua palvelevaa sää- ja olosuhdetietoa sekä niiden ennakkointia tulisi pystyä myös kehittämään.

Merenkulun turvallisuuden varmistaminen kuuluu tärkeänä osana arktisten merireittien kehittämiseen. Näiden palveluiden – muun muassa tilannekuva, jäänmurto ja meripelastus - tarve tuli selvästi esille niin varustamoiden kuin tutkijoiden puheenvuoroista. Osittain tähän teemaan liittyen myös jäänavigoinnin osaamiselle ja teknologian kehittämiseksi nähtiin tarvetta. Meripelastuspalveluiden kehittämisen lisäksi yhtenä käytännönläheisenä keinona tuotiin esille henkilöstökoulutuksen tärkeä rooli turvallisuuden näkökulmasta.

Useita yhteisiä tutkimuksen teemoja tunnistettiin. Yhteistyölle nähtiin mahdollisuuksia jäänmurtoteknologian ja arktisiin olosuhteisiin suunniteltavien alusten parissa. Myös turvallisuus sekä hätä- ja ongelmatilanteisiin nopea reagointi koettiin teemoiksi, joiden ympärillä yhteistä tutkimusta tarvittaisiin. Esiin nousivat myös ympäristönsuojelun vaatimus sekä ilmasto- ja ympäristötutkimus. Ympäristön monitoroinnin uudet teknologia tarjoavat paljon yhteistä tekemistä.

Perusedellytysten turvaamisen ja varmistamisen teema-alueiden lisäksi, varustamoiden puolelta uutta kehitystä tukevana teemana nostettiin esille smart logistics teema, missä pohjoismailla koettiin olevan osaamista ja kokemusta. Tähän liittyen smart ships teema (ml. autonomiset alukset) koettiin tärkeäksi yhteistyön aihe-alueeksi.

Yhteistyöfoorumeille koettiin olevan tarvetta. Tarvitaan foorumeita, joissa voidaan keskustella arktisen alueen kehittämisestä, käytöstä ja politiikkatoimenpiteistä. Shanghaissa järjestetty tilaisuus tarjosi alustan käydä vuoropuhelua ja verkottua suomalaisten ja kiinalaisten kesken. Tärkeää on, että tilaisuudessa syntyneet kontaktit ja avaukset pysyvät aktiivisina ja konkretisoituvat eteenpäin. Suomen ja Kiinan välisen innovaatiokomitean alainen merilogistiikkatyöryhmä tarjoaa yhden alustan ankkuroida eri keskusteluja ja luoda toimenpiteitä yhteisen tahotilan mukaisesti.